

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upr. avništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so pošt. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Vojni čas, graftonski čas.*

Zadnje tedne smo čitali jako mnogo o sleparskih vojnih dobavah, ki se očitajo zlasti izdelovalcem čevljev. Nekaj teh lepih gospodov, ki so se hoteli na škodo tolikokrat omenjane domovine sedaj v sili okoristiti z dobički, ki se ne ujemajo več z običajnimi, že sedi v ječah in le malo utegne biti ljudi, ki bi nujno ne želeli, da jih strogo prime roka pravice zaradi zločina, ki ga niso zakrivali le državi, marveč še bolj ubogim vojakom. Kdor bi pa mislil, da imamo samo pri nas goljufive vojne dobavitelje, ki jim je živketajoči dobiček ljubši nego vse drugo, ta bi bil izreden naivnež. Hlepenje in hlastanje po kapitalistiškem dobičku se ne omejuje samo na posamezne dežele in narodnosti, marveč v obeh se izraža mednarodnost, kakršne ne opažamo nikjer v medsebojnih odnosih med posameznimi deželami. Zaraditega imamo povsod med pošteni dobavitelji tudi sleparske dobavitelje, če stroge odredbe ne preprečijo najhujšo brezvestnost. To skušnjo so imeli tudi nabavitelji tripelentente, ki so ob naročitvi orožja, streliva in drugih vojnih potrebščin takoj spčetka vojne bili pozorni na Severno Ameriko, katere vojni dobavitelji so silno radi postregli tripelententi ter samo obžalovali, da ne morejo obenem, ko dobavljajo vojne potrebščine za Anglijo, Francijo in Rusijo, enako postreči tudi Nemčijo in Avstro-Ogrsko. Brez vsakršnih očitkov vesti, dobavljajo, če se jim le nudi prilika, prav ob istem času vojne potrebščine

*) Grafton je mesto v Worchesterski grofovini severoameriške države Massachusetts, kjer imajo velike tovarne za čevlje.

prijateljem in sovražnikom, in ne da bi jih pekla vest, če oboje ogoljufajo. Kakor nalašč je prinesla »New-Yorker Volkszeitung« članek, ki nam pove kakšno kupčijo delajo severoameriški industrijci in ki nam prav jasno kaže mednarodni značaj tiste vojne morale, ki se nam tembolj gabi, čim več ljudi oslepari na prav premeten način.

»Vojni čas je Graftonski čas«, pravi naše ameriško strankino glasilo. »Ko je izbruhnila v Zedinjenih državah meščanska vojna in ko so morali na severu izteptati vojsko takorekoč iz tal, da pokore uporni južni del držav, tedaj je nastala na severu nekaka Graftonska epidemija zlasti med vojnimi dobavitelji. Iz raztrganih cunj, iz »Shoddy«, so po tovarnah izdelovali blago za vojaške obleke. V vojaške čevlje in škornje so dajali namesto usnatih podplatov lepenko. Sleparija se je vršila v takem obsegu, da je tedaj nastala cela vrsta novih milijonarjev, ki so jih glede na njih postanek nazivali »Shoddy aristokracijo«. Kapitalistiški razvoj v Zedinjenih državah je ta Graftonska epidemija med meščansko vojno bujno pospeševala. Tako velika je bila.

Duh leta 1861. in 1865. še živi. Vojni časi so še vedno Graftonski časi. Zedinjene države na žalost dotičnih kapitalistiških plasti še niso zapletene v svetovno vojno. Nobenega zasluzka še ni za vojne dobave, ki bi se plačevale iz Washingtona, in zaraditega se še ne izplača delati čevljev s podplati iz lepenke, obleke iz cunj, mesne konzerve iz balzamirane mrhovine po tovarnah ter jih dobavljati stricu Samu. Toda nekaj drobtin vendar pada z vojne mize evropske za naše kapitalistiške dobavitelje. Saj poročajo, da znašajo naročila na vojne potrebščine, ki so jih naročile evropske vlasti tukaj v Zedinjenih državah domala

en bilijon. Bilijon je tisoč milijonov dolarjev. V teh slabih časih je to že lepa vsota, čeprav je le ničeva napram naročilom, ki bi jih bili prejeli naši kapitalistiški dobavitelji, če bi se bilo posrečilo zaplesti Zedinjene države v evropsko vojno. Toda tisoč milijonov, no, nekaj je že, in pri tem niso samo običajni dobički, ki prihajajo tu v poštev. Graftonski duh iz let 1861 do 1865 še živi in pri tisoč milijonih ostane nekaj tudi še zanj.

Evropske vlade, ki so se obračale na Zedinjene države, da tukaj nakupijo vojne materialije in drugačne potrebščine, so se že seznanile z njim. Opazile so na blagu, ki so ga prejele, da marsikaj ni najboljše. Marsikaj spominja na Shoddy in dobavljenje podplatov iz lepenke v letih 1861 do 1865; marsikaj tudi na balzamirano mrhovino iz špansko-ameriške vojne. V vojnem času treba zatisniti eno oko. Toda, kar je prehudo, je le prehudo, in zato so poslali nekaj naročnikov kar v Zedinjene države, da tam nekoliko gledajo Graftonskemu duhu na dolge prste ter ga ovirajo, kolikor mogoče, pri njegovem poslu.

Neki naročnik je nekoliko posvetil v lonec teh dobaviteljev, da pokaže svetu vsaj z enim primerom gnus v njih. Pri-poveduje namreč, da so evropske vlade pri vsakem naročilu, ki ga dajo Ameriki, tako ogoljufane, da je kar čudo. Agenti, ki se jim naroči, da preskrbe nakup, agenti, ki prodajajo za ameriške kapitaliste, vsi so navzeti Graftonskega duha iz let 1861 do 1865. V enem slučaju, v katerem gre za dobavo 100.000 parov čevljev, so vtaknili v žep agenti za vsak par čevljev po 25 centimov, torej pri tej prvi majhni dobavi celih 25.000 dolarjev. Pri dveh drugih dobavah po 150.000 in 250.000 parov čevljev, je bilo posredovanje še dražje. Pri teh je bilo obuvanje, ki bi bilo moralo biti napravljeno iz »naj-

LISTEK.

Indija in Anglija.

(Konec.)

V tem ni postal pomen Indije kot odjemalke angleških industrijskih izdelkov v teku let nič večji. Delež angleškega izvoza sploh v Indijo je od leta 1854. do 1908. ostal domala isti — seveda, neglede na slučajne posamezne izjeme; enako kakor delež izvoza v kolonije sploh. Vrednost angleškega izvoza v Indijo je znašala leta 1855./59. letno povprečno 14 milijonov funtov ali 12:1 odstotkov, leta 1860./64. 18 milijonov funtov ali 13 odstotkov in leta 1900./1904. 35 milijonov funtov ali 12:2 odstotkov, leta 1905./1908. 47 milijonov funtov ali 12:8 odstotkov vsega izvoza. O kakšnem stalno naraščajočem izvozu v Indijo o angleških izdelkih ne more biti torej, kakor kažejo relativna števila, doslej nobenega govora. J. B. Askew je v svoji razpravi o britanskem imperializmu (Dopolnilni zvezek 19. k »Novemu

času«) na podlagi mnogoštevilnih tabel to obširno pojasnil. Bilo bi pa tudi napačno, če bi nasprotno podcenjevali pomen Indije za angleški kapitalizem. Naraščanje absolutnih števil angleškega izvoza v Indijo kaže, kako pomembne množine izdelkov izvažajo Anglija v Indijo, koliko nadvrednosti (Mehrwert = po Marksu: razloček med vrednostjo izvršenega izdelka in delavskim plačilom) doseže tam vsako leto. K temu pride še njen pomen za angleška trgovska in transportna podjetja. Skupna zunanja trgovina Indije je znašala leta 1912. 5885 milijonov mark, to je 3:6 odstotkov skupne zunanje trgovine sveta. Vrednost uvoza je znašala 2407 milijonov mark, izvoz pa 3478 milijonov mark. In to zunanjo trgovino opravljajo večinoma angleške tvrdke. Oglejmo si le statistiko pomorskega prometa, ki nam nudi jasen zaključek. V pristanišča britanske Indije je prišlo leta 1911./12. ladij evropskega sistema, računano v 1000 register-tonah:

lastne tuje med njimi parniki: lastni tuji	6575 1707	6539 1707
Odšlo jih je:	6556 1634	6525 1633

S to trgovino, in še bolj z domačo (indijsko) trgovino, se pečajo tudi indijski trgovci, največ mohamedanskega pokolenja. Maloštevilni bogati trgovci so nastali poleg umetno negovanih domačih velikih posestnikov. Poleg teh maloštevilnih bogatih plasti pa žive široke množice prebivalstva v hudi revščini. Uničenje ljudskega blagostanja je bilo, kar je napravilo Indijo za trg angleške industrije. To je cena, katero plačuje Indija za dobičke, ki jih črpa tukaj angleški kapital.

Angleška konkurenca je zatrla obrtno produkcijo v notranjosti Indije, po vaških občinah. S tem pa Angleži niso dosegli samo, da je postal indijski kmet odjemalec angleških produktov, marveč je postala tudi surovina, ki jo je doslej Indijec sam predeloval, prosta za angleško industrijo. Tista revolucija, ki je uničila njegovo prastaro vzajemno gospodarstvo in ga privedla v blagovno gospodarstvo, ga je prisilila, da je prodal svoje produkte kot blago. Prideloval je najvažnejše produkcijsko sredstvo za angleško industrijo, bombaž. Doslej je dobivala Anglija bombaž iz severne Amerike. Uni-

močnejšega usnja«, napravljeno iz tako slabega blaga, da bi kdo utegnil misliti, da so pomotoma porabili najmočnejši papir kot material. Marljivi raziskovalec meni, da tovarnarji niso mogli dati boljšega blaga, ker so jih posredovalci prisilili, da so jim dali tako veliko posredovalščino. — Pozna menda ameriške kapitaliste le toliko, kolikor je slišal o njih.

Kar se godi pri dobavi čevljev, to se dogaja tudi pri vseh drugih dobavah. Po tem izvedencu je blago, ki ga evropske vlade kupujejo v Ameriki, slabo blago, in razljučen pripominja ta zastopnik zavezniške države: »Situacija je zlasti glede na dejstvo obžalovanja vredna, da povsod, kamor sem prišel v Ameriki, večinoma simpatizirajo z onimi, ki trpe zaradi vojne, posebno z Belgijci. Toda Evropejci se Amerikancem niso toliko približali, kakor sem se jaz med vojno. In če ti čujejo, da ljudstvo te dežele zaveznike namenoma ogoljufa, ko kupujejo tukaj svoje vojne potrebščine, bo to napravilo slab vtisk, ki ga ne bo mogoče popraviti.« — Velik otrok je, ki še ne ve, da so »simpatije« in »patriotizem« pri kupčiji postranska stvar, ter ne ve, da je duh Graftonski ob današnjih razmerah neumrljiv.«

Slavje prvega maja.

V imenu strokovne komisije avstrijske (Hueber) in zastopstva stranke (Skaret) je izšel naslednji oklic, ki ga priobčujemo v posnetku:

Petindvajset let smo posvečali v družbi razrednozavednega proletariata vsega sveta prvi maj veliki misli človeške odrešitve: misli varstva človeškega delavstva potom uvedbe osemurnega delavnika, solidarnosti vsega delovnega človeštva in narodnega miru.

Prihaja prvi maj v času, ko je razvneto sovraštvo, ki tira proletariata v stisko in ga podreja v službo državi in v obrambo eksistenčnega minima ljudske sile. Nikdar še niso bile naše želje, katerim je posvečeno majsko slavje, tako srčne kakor letos.

Zaraditega ne bomo opustili majskega slavja, toda smatrali smo, da treba izbrati slavju razmeram primerno obliko.

Strankino zastopstvo in strokovna komisija priporočata avstrijskemu delavstvu, da se delovni počitek prvega maja letos prostovoljno opusti. Ne maramo odstopiti od dotičnih tarifnih določb in četrtstoletnega običaja. Hočemo le, da ne

čenje indijskega bombažnega tkalstva bi ji bilo dalo priložnost, da dobiva bombaž iz Indije. Glasov, ki so merili na to, ni primanjkovalo. — »Zakaj naj bi trgovskemu predmetu,« — tako je pisal v petdesetih letih škotski misijonar, reverend (naslov anglikanskega duhovnika) William Campbell, — »ki ga izdelujejo roke sužnjev in ki ga za svoj dobiček prodajajo gospodarji sužnjev, dajali prednost pred trgovskim predmetom, ki ga izdelujejo prosti možje in ga prodajajo sovražniki sužništva? Čemu naj bi ne napeljali veletoke naše trgovine iz umazanega v čist in zdrav kanal?« — — Kaj je bilo s temi indijskimi »prostim možmi«, se je pokazalo takrat, ko je bila Anglija deloma prisiljena kupovati indijski bombaž. Spočetka so kazali angleški fabrikanti bombaževine malo nagnjenja, da bi rabili »čisti indijski kanal« in da bi privoščili dobiček pri izdelovanju bombaža in pri trgovini z njim svojim deželanom. Kakovost ameriškega bombaža je bila boljša, prevozni stroški zaradi krajše poti so bili nižji, torej so jemali zopet ameriški pro-

nastanejo težkoče zaradi izjemnega stanja, ki ga imamō.

Tudi izprevide letos opustimo prostovoljno, ker bi jih bilo mogoče le malokje izvesti zaradi izjemnih naredb.

Letos proslavimo prvi maj z **majskimi shodi na večer prvega maja**, ki naj se vrše veličastno in primerno naši veliki misli.

Strankino vodstvo in strokovna komisija, se nadejata, da se potrudijo sodruzi in sodružice povsod, da se slavnost in pomen prvega maja sedanjim razmeram primerno uredita ter se velika misel prvega maja poglubi v srcih naših množic.

V tem smislu se pripravimo na proslavo prvega maja!

Pametna beseda o poročilih o vojni.

Francozi so nedavno izdali poročilo o nemških grozovitostih ter ga razširjali po nevtralnih državah. »Baseler Nachrichten« pripominjajo k temu poročilu:

»Način, kakor skušajo že nekaj časa z razširjanjem znanega poročila o nemških grozovitostih zbuhati razpoloženje, je brez dvoma vsakomur nevšečen. V teh brošuricah se navajajo dogodki brez dokaznega materiala, ki se šele tiska, v grozo zbujujoči mirnosti in kot gotova dejstva; toda posamezne preskušnje dogodkov nam dokazujejo, da bi obtožbe v marsikaterem slučaju ob mirni sodbi ne imele prave podlage. Da, če bi bil dodan tudi material aktov, bi morali dogodkom verovati le na dobro vero; zakaj o kaki preiskavi brez strasti, kjer bi obe stranki podali dokaze, že po naravi stvari ni govora ne sedaj ne kdaj pozneje. Kljub negotovosti posameznih dejstev moremo nevtralci glede na splošno zgodovinsko in dušeslovno mnenje imeti vsaj deloma pravično sodbo. Tu ne gre za splošno vedenje nemške vojske v sovražni deželi; znana so nam pisma nemških vojakov z bojišča, ki dokazujejo možatost, požrtvovalnost, dobrosrčnost, da celo miroljubnost nemških vojakov. Švicarji smo mnenja, da je nemška vojska najbolj disciplinirana na svetu.

Da se v vojni dogajajo stvari, ki jih noben človek ne more odobravati, res ni mogoče tajiti. Greše pa tukaj in tam in stvarno preiskavo moramo prepustiti mirnejšemu času. Spomenice, ki se opirajo na material, ki ga ne moremo pre-

iskati, nimajo nobenega pomena. To velja enako za francoske tožbe glede nemških grozovitosti, kakor tudi za nemške tožbe glede francoskih in ruskih nasilnosti.

O volitvah v nezgod. zavarovalnico za rudarje.

V kolikor so nam bila že poslana poročila glede izida volitev v nezgodno zavarovalnico za rudarje, lahko pravimo, da je v posameznih rudarskih krajih na Slovenskem izid volitve za nas nad vse pričakovanje sijajen. Kandidati, ki so jih postavili zaupniki rudarjev, organiziranih v Uniji rudarjev avstrijskih, so neglede na malenkostne izjeme, prejeli takorekoč vse glasove rudarjev.

V Labinju (Istra) na primer, kjer se je volitev vršila dne 4. t. m., ni dobil nihče drugi nobenega glasu, marveč so vsi rudarji složno volili kandidate, ki so jih postavili in priporočali zaupniki Unije. Volitev v Labinju se je završila tako v redu, da niti en glas ni bil izgubljen.

V Idriji, kjer se je vršila volitev tudi dne 4. t. m., je bilo oddanih skupaj 505 glasov. Od teh so dobili skupni kandidati naše Unije 464 glasov, kandidati, ki so jih postavili pristaši neke krščanske socialne organizacije, pa 37 glasov, 4 glasovi so bili neveljavni.

V Zagorju ob Savi, kakor čujemo, so vsi v tamošnjem rudniku vposleni delavci, kakor v Labinju, volili složno naše kandidate.

V Trbovljah, kjer se je vršila volitev dne 11. t. m., so kandidati Unije rudarjev avstrijskih dobili 1173 glasov, dočim je neka druga kandidatska lista, ki je pohajala menda iz katoliškega doma, dobila 23 glasov.

Postavljati kandidate proti kandidatom organiziranih rudarjev v Uniji rudarjev avstrijskih torej ni bilo uspešno.

Iz drugih okrajev, na primer, iz Kočevja, Jesenic na Gorenjskem, Velenja, Zabukovice, Leš in Črne prosimo soderuge, da nam o tamošnjem izidu volitve še poročajo. Prav bi tudi bilo, če bi dobili poročilo iz topilnice v Litiji in cinkarne v Celju. Treba namreč, da objavimo celoten pregled o izidu te volitve na Slovenskem.

Naročajte list „Delavec“.

Kam pravzaprav izvaža Indija svoj bombaž, o tem nas poučuje statistika o svetovni porabi bombaža leta 1912./13.

Bombaževa uporaba v letu 1912./13., računano v 1000 balenih. Primeroma tehtata en balen po ameriški teži 230 kg, po indijski teži 180 kg, po egipčanski 340 kg

Poraba.	Skupna poraba: iz Indije, iz Amerike, iz Egipta			
v Indiji	1698	1623	74	—
v Angliji	3825	48	3282	351
v Uniji	5786	—	5553	201
v Nemčiji	1580	175	1259	102
Japonska	1581	988	423	—

(Statistiško poročilo za nemško državo 1914).

Bombažni izvoz iz Indije se vrši torej večinoma v Nemčijo in na Japonsko. Anglija torej še ne misli ne, da bi uvažala indijski bombaž, pravtako malo, kakor čutijo indijski izvaževalci potrebo, da bi ga izvažali v Anglijo. Po sedanjih razmerah torej ne pomenja posest Indije prav nobenega življenjskega vprašanja za angleško bombažno industrijo.

dukt. Ko pa je izbruhnila ameriška ločitvena (secesijska) vojna, je pešal dovoz ameriškega bombaža. Nastalo je veliko povpraševanje po indijskem bombažu. V nekaterih gosto naseljenih okrajih so bili »prosti indijski možje« prisiljeni, razširiti bombaževno produkcijo na škodo riževe produkcije. Vsled pomanjkanja prometnih sredstev je nastala nato v teh pokrajinah lakota. Indijsko prebivalstvo je bilo v bedi, da, naravnost uničeno: oddajalo je angl., v stiski tičeči industriji nujno potrebno surovino ter smelo zato stradati.

Pomen Indije kot dobaviteljice surovin za angleško bombažno industrijo pa je bil samo trenuten. Anglija si kakor Nemčija priskrbuje tudi poslej kakor prej bombaž pri Uniji, dasi pridelava Indija vsako leto 809.000 ton bombaža, dočim porabi na leto Anglija 883.000 ton bombaža. Indija ima kot pridelovalka bombaža zdaj malo pomena glede preskrbovanja angleške industrije s surovino. Zato pa seveda tem večji pomen za angleški, v svojem bombažnem obdelovanju in svoji bombažni trgovini naloženi kapital.

Avstrijska kovinarska zveza v letu 1914.

Letno poročilo, ki ga tukaj objavljamo, naj bi vsakega našega člana kar najbolj zanimalo, to tembolj, ker je bila v začetku leta 1914 velika kriza v naši stroki, koncem julija pa izbruh svetovne vojne. Zanimiv je letošnji računski zaključek za vsakega strokovno organiziranega sodruha. Če primerja dohodke in izdatke večih let, lahko vsak član vidi, da že nekaj let dohodki več ne odgovarjajo izdatkom, posebno pa v letu 1914 ne, ker je vsled krize in izbruha vojne brezposelnost rastle od dne do dne.

Tudi fluktuacija ob vojnem izbruhu mora zanimati vsakega našega člana; izgubili smo 29.142 članov v letu 1914., od 61.415 članov, ki jih je štela zveza koncem leta 1913. Pod orožje jih je bilo poklicanih 13.359, tako, da imamo zaznamovati izgubo 15.783 članov. Seveda se bo ta števila še nekoliko skrčila, ker je mnogo takih članov, ki so bili poklicani pod orožje, a se pri podružnicah niso odznanili, večkrat član sploh časa ni imel, ali pa je v zmedenosti na to pozabil. Seveda ga je blagajničar podružnice črtal. V začetku leta 1914. je članstvo rapidno rastle in je začelo padati šele drugo polovico leta, to je v avgustu. Meseca avgusta je bilo vpoklicanih 12.771 članov, 31. decembra pa že 32.323. Razdeljeni na agitacijske okraje so bili poklicani: Dunaj 18.589, St. Pölten 1239, Dunajsko Novo mesto 2265, Linc 1675, Inomost 75, Bolcan 35, Dornbirn 45, Gradec 2021, Celovec 167, Trst 626, Praga 399, Plzenj 191, Komotava 2282, Reichenberg 629, Brno 999, Witkowitz 542, Olomuc 341 in Krakov 203. V prvi razred jih je spadalo 29.836, v drugi 2284 in v četrti, mladinska organizacija, 203 pod 18 letom.

Brezposelnost, katera je v prvi polovici leta 1914. rapidno rastle, je na našo blagajno posebno vplivala, nasproti dohodkom 1.208.934 K 82 vin. so izdatki narasli na 1.499.050 K 27 vin. tako, da znaša izdatek **290.115 K 45 vin** več kakor pa leta 1913. Skupni dohodki leta 1914. so zaostali za 265.148 K 14 vin. in skupni izdatki so manjši za 123.400 K 71 vn., torej skupni izdatki so narasli na 124 odstotkov, to je primanjkljaj napram dohodkom za 24 odstotkov. Skupni dohodki leta 1914 znašajo 1.046.533 K 82 vin., in sicer prispevki so dali 60.897 K 42 vin., obresti od naloženega kapitala 101.503 K 58 vin.; dohodki od naloženega kapitala znašajo torej 547 K 47 vin. manj kakor leta 1913.

Skupni izdatki leta 1914 so sledeči: **787.076 K 50 vin.**, od skupnih dohodkov torej za **podpore** 65:1%, za **izobrazbo** 250.545 K 17 vin., torej 16:7%, za **agitacijo** 221.565 K 8 vin., za **upravo** 10.286 K 50 vin., za **posredovalnico za delo** 42.859 K 34 vin., **prispevki strokovni komisiji** 58.295 K 95 vin.

Na podporah se je leta 1914 več izplačalo 18.071 K 92 vin., za posredovalnico pa 2076 K 90 vin. nego leta 1913., dasi se je brezposelna podpora znižala, se je vendar izplačalo leta 1914 55.251 K 35 v. več kakor leta 1913., zaostalim kot posmrtnino se je leta 1914. 1170 K več izplačalo kakor prejšnje leto. **Ta izdatek bo pa velikansko narasel letošnje leto, ker bo mnogo članov padlo v vojni in se bo morala posmrtnina izplačati svojcem;** pa tudi za brezposelno podporo imamo pričakovati večjih izdatkov, ker bo malo onih, ki se vrnejo z bojnega polja, takoj stopilo v delo, drugim pa bo morala organizacija plačevati brezposelno podporo.

Izredni zaklad, ki se je ustanovil leta 1913. za izredne podpore, to je za one, ki

so svojo podporo dobili že izplačano, vsota 62.531 K 94 vin., se je porabila od januarja do avgusta. Ta zaklad je imel 6657 K 45 vin. več izdatkov, kakor pa dohodkov, primanjkljaj so pokrile dunajske podružnice.

Ako si ogledamo števila leta 1913. in jih primerjamo z onimi leta 1914., potem vsak kovinarski delavec lahko razume, kako krvavo je potrebna strokovna organizacija. V letu 1914. se je porabilo 76:7% samo za brezposelno podporo od vseh dohodkov. Torej že ta številka nam kaže potrebnost strokovne organizacije. Ta potreba je potreba vzdržanja tarifnih in čim boljših delovnih razmer, pa tudi po vojni ne bo naloga nikogar, če ne organizacij.

Dohodki in izdatki:

	l. 1914	l. 1913
Skupni dohodki	K 1208934·82	K 1474082·96
Skupni izdatki	„ 1499050·26	„ 1622450·98
Primanjkljaj	K 290115·45	K 148368·02
več ali manj proti l. 1913		
m. 265148·14		
m. 123400·71		
v. 141747·71		

Premoženje centrale l. 1914	K 617822·19
Premoženje centrale l. 1913	„ 890859·41
Primankljaj	K 273037·22
Premoženje podružnic l. 1914	K 124596·07
Premoženje podružnic l. 1913	„ 141674·30
Primanjkljaj	K 17078·23

Dohodki:

	l. 1914	l. 1913
Tedenski prispevki:	K 1046533·82	K 1324704·08
Obrestni doneski od naloženega kapitala	„ 60897·42	„ 66367·89
Razni dohodki	„ 101503·58	„ 83010·99
	K 1208934·82	K 1474082·96

več ali manj proti l. 1913

m. 278170·26
m. 5470·47
v. 18492·59
m. 265148·14

Izdatki:

	l. 1914	l. 1913
Podpore	K 787076·50	K 769004·58
Izobrazba	„ 250545·17	„ 293684·20
Agitacija	„ 128421·73	„ 156496·79
Uprava	„ 221565·08	„ 239762·27
Posredovalnica za delo „	10286·50	„ 8209·60
Strokovna komisija	„ 42859·34	„ 54191·52
Razni izdatki	„ 58295·95	„ 101102·02
	K 1499050·27	K 1622450·98

več ali manj proti l. 1913

m. 18071·92
m. 43139·03
m. 28075·06
m. 18197·19
v. 2076·90
m. 11332·18
m. 42806·07
m. 123400·71

Dasi je vrhno stavbo kovinske organizacije porušila v lanskem letu kriza in izbruh vojne, vendar lahko trdimo, da ni nobena sila tako močna, da bi zrušila temelj kovinarske organizacije. Seveda bo treba za vsakega zavednega kovinarja požrtvovanja in sleherni bo moral s podvojeno silo iti na agitacijsko delo, to tembolj, ker ga bodo že razmere silile k temu. **Ignacij Mihevc.**

Svetovna vojna.

Že okolo 20. marca so začeli Rusi z velikansko ofenzivo v Karpatih. Dne 22. se je vdal Przemysl. Rusi so najbrže potegnili vse rezerve zlasti z južnega poljskega bojišča, ker tam sedaj zaradi močvirnatih tal ni mogoče operirati. Mogoče je bila ruska ofenziva v zvezi s francosko. Glavni namen ofenzive v Karpatih ob Dukli, v gozdnatih Karpatih po doli-

nah Ondave in Laborče ob obeh straneh Ušoškega prelaza je bil ta, da prodre s silnim navalom avstrijsko bojno črto v srednjih Karpatih ter pridejo ruske čete na Ogrsko.

Bitka v Karpatih je bila največja dosedanja bitka na svetu, ki se je vršila s silno ljutostjo in žrtvami. Rusi so baje izgubili v tej tritedenski bitki domala 400.000 mož ranjenih in ujetnikov. Šele začetkom tega tedna se je jela pokazovati utrujenost in ko je vrhutega zapal še nov sneg ter nastal precej hud mraz, je nastal na vsej karpatski bojni črti mir razen posameznih kanonad, ki še trajajo dalje.

Kljub tej velikanski ofenzivi, ki ni imela zaželjenega uspeha, odločitev še ni padla in listi zaveznikov, dasi priznavajo izjalovljenje ofenzive v Karpatih, naglašajo, da se prava ofenziva šele prične. Seveda ne vemo, ali zavezniki mislijo sedanjo ofenzivo ali pa res kak nov napad. Verjetneje je prvo, ker so ob istem času, kakor v Karpatih, skušali tudi na Francoskem z napadi na obeh straneh Verduna med Maaso in Moselo.

Avstrijska armada je pa tudi v zahodni Galiciji napadala in odbijala napade.

S poljskega bojišča ni bilo posebnih poročil, ker tam ovirajo večje akcije vremenske, oziroma neugodne talne razmere.

Na francoskem bojišču so se približali strelci prav blizu drug drugemu. In Francozom se je zdel sedanji trenutek prav ugoden za ofenzivo. Zato so, kakor smo že omenili, začeli napadati v Verdunski okolici med Maaso in Moselo ter na Belgijskem. Tripelententa je sploh mnenja, da se ob Verdunu odloči poleti nemško-francoska vojna, kakor čitamo po listih.

Pa tudi francoska ofenziva nima pokazati nobenih stalnih uspehov.

Posebno delavnost razvijajo zadnje tedne zračna letala ter mečejo tako nemška kakor francoska bombe po raznih krajih ob bojni črti in tudi bolj v notranjosti sovražne dežele.

Podmorska vojna se nepretrgoma nadaljuje in zopet je nekaj plovnihih družb ustavilo promet po morju.

S turškega bojišča niso došla obširnejša poročila. Razširjale so se pač vesti, da se napad na Dardanele odgodi do poletja, kar pa ni verjetno, zakaj preko Londona poročajo iz Aten, da so angleške in francoske ladje jele z operacijami v Saroškem zalivu ob polotoku Galipoli. Napad je bil sicer odbit in nekaj ladij je bilo poškodovanih, vendar pa so v Atenah mnenja, da je pri Dardanelah pričakovati v kratkem važne dogodke.

Organizator turške obrambe, Goltzpaša, je bil v Nemčiji, pa se je vrnil zopet v Carigrad. Kakšna pot ga je vedla v Berlin, ni znano.

Domači pregled.

Pregledovanje črnovojnikov v Ljubljani, ki so rojeni leta 1873. do 1877. 1. Črnovojniki, ki so rojeni v letih 1873. do 1877. pridejo k pregledovanju. 2. Pregledovanje za mesto Ljubljana se vrši: a) **dne 29. aprila 1915:** 1. ob 8. dopoldne za letnik 1877., 2. ob pol 9. za letnik 1876., 3. ob 9. za letnik 1875., 4. ob pol 10. za letnik 1874., 5. ob 10. za letnik 1873. **domačih,** v Ljubljano pristojnih črnovojnikov; b) **dne 30. aprila 1915:** 1. ob 8. dopoldne za letnik 1877., 2. ob pol 9. za letnik 1876., 3. ob 9. za letnik 1875., 4. ob pol 10. za letnik 1874., 5. ob 10. za letnik

1873. tujih, v Ljubljani stanujočih črnovojnikov, ki so se v mestnem vojaškem uradu zglasili za pregledovanje. 3. Črnovojniki, ki so po rednem naboru pridobili pristojnost v Ljubljani, pridejo k pregledovanju z domačimi črnovojniki, to je dne 29. aprila. 4. Te razvrstitve se je strogo držati. 5. Uradovanje se prične vselej ob 8. dopoldne v Mestnem domu, Cesarja Jožefa trg št. 2. 6. Posebni pozivi se ne bodo dostavljali. 7. Črnovojne legitimacijske liste, ki so se vročili pri zglačitvi, je k pregledovanju prinesiti s seboj. Pri vožnah po železnici je črnovojne legitimacijske listine pokazati pri blagajni, da se označijo. 8. Črnovojnikom je priti **pravočasno, snažnim in treznim** na pregledovališče ter jim je prinesiti s seboj izkazila za morebitno olajšilo po § 29. vojne zakona ali za olajšilo kot enoletni prostovoljci. Na ta način je tudi dokazati že podeljeno oprostitev od črnovojniške službe. 9. Za črnovojnike, ki izostanejo od pregledovanja, se vrši naknadno pregledovanje. 10. Črnovojniki, pri katerih pokažejo poizvedbe, da so neopravičeno izostali od pregledovanja, se izroče najbližjemu domobranskemu sodišču.

Za obdelovanje ljubljanskih mestnih njiv se je zglasilo 123 strank, katerim je mestni gospodarski urad že odkazal primerne kose za Bežigradom in državnim kolodvorom.

Krušne izkaznice v nekaterih krajih na Kranjskem se vpeljejo z dnem 25. aprila. Tudi v Ljubljani jih dobimo.

Avstrijski ministri v Budapešti. Ministrski predsednik grof Stürgkh in poljedelski minister Zenker sta bila v ponedeljek v Budapešti. Imela sta z ogrskimi gospodi, grofom Tiszo in poljedelskim ministrom dolga posvetovanja. Zvečer sta se zopet odpeljala na Dunaj. Poročil glede posvetovanj in uspeha, ki se tičejo, kakor je sklepat iz tega, da se je posvetovanj udeležil poljedelski minister, žitnega in močnega vprašanja, ne podasta nobenih. Listi le poročajo, da se je natančno dognala pogodba, po kateri bo dobavljala Ogrska koruzo za Avstrijo.

Aprovizacija z žitom in moko. Nedavno je bil ogrski ministrski predsednik na Dunaju ter govoril na sestanku ter zopet obljubil, da bo ogrska državna polovica odstopila, oziroma prodajala svoje žito, zlasti koruzo avstrijski državnim polovici. Na izvajanju Tisze se je oziral dunajski župan na nekem shodu ter rekel, da ogrska vlada že dolgo obeta svoje žito, a doslej ga še ni poslala. Dunajsko mesto je dobilo sicer ponudbo, v kateri ponuja vojni preskrbovalni zavod, ne kak dobička željni prekupec, koruzo po 46 K meterski cent. Dunajčani sprejmejo to ponudbo, ker so se navadili na slab kruh in pičlo množino, vendar pa čuje, ne da bi hotel Ogrski kaj očitati, da na Ogrskem peko še precej bel kruh. Vsekakor bi bilo potrebno, da bi se v tem pogledu pokazala tista solidarnost, ki vlada na bojišču, tudi pri dobavljanju žita za to državno polovico in glede zmernih cen.

Za aprovizacijo mesta Idrije skrbe v kolikor je to mogoče c. kr. rudniško ravnateljstvo, mestno županstvo, konsumna društva in posamezni trgovci. Kljub temu pa trpi še veliko ljudi, zlasti iz okolice, silno pomanjkanje. Zemljišča, ki so bila doslej neobdelana, so se večinoma razdelila med ljudi pridnih rok. Le žal, da semen primanjkuje. Obžalujemo tudi, da županstvu ni bila o pravem času dana prilika, nabaviti žita, ki ga je imelo na ponudbo, glede česar pa ne zadeva krivda županstva.

Kamila Theimerjeva proti deželnemu glavarju dr. Šusteršiču. Danes teden dopoldne se je vršila pred ljubljanskim de-

želnim sodiščem pod predsedstvom sodnega nadsvetnika gosp. Travnerja, civilna obravnava zaradi odškodninske zahteve Kamile Theimerjeve proti uredniku »Slovenca« Moškercu in proti deželnemu glavarju dr. Šusteršiču v znesku 116.650 kron. Theimerjeva zahteva odškodnino za službo v poljedelskem ministrstvu, ki ji je bila obljubljena, pa je vsled člankov v »Slovenca« ni dobila, 80.000 K. Svojo izgubo vsled dejstva, da ne more več sodelovati pri časopisih in revijah ter da je ne kličejo več k predavanjem, ceni na 20.000 K. Odpadel ji je zaslužek 6000 K, ker ni mogla izdelati in izdati berila za poljedelske šole. Bivšemu uslužbencu »Gospodarske zveze« je dala za dokazilni material 4850 K. Za svoja potovanja v Ljubljano v tej zadevi je izdala 1800 K. — Sodišče je po dveipolurni razpravi zaključilo postopanje ter izda razsodbo pismeno.

Skrb tržaške občine za preživljanje prebivalstva. Prikrival bi resnico, kdor bi ne hotel priznati, da so avtonomne oblasti na jugu naše države, ki so po večini v italijanskih rokah, storile v teh težkih časih, kar se tiče preskrbe prebivalstva z živili, v polni meri svojo dolžnost. Goriški deželni odbor si je s prvega početka zagotovil vse žitne zaloge v deželi. Istrski deželni odbor je imel tako ugodne zveze z Italijo, da je preskrbel celi Istriji velike množine koruze, riža, olja itd. Tržaški mestni svet pa skrbi tudi za nabavo mesa. Poslal je občinskega živinozdravnika dr. Fantina na glavna tržišča, in veterinarju se je posrečilo, da je razmeroma ugodno kupil 268 krasnih volov, težkih do 700 kg, ki jih bo občina dala prodajati od jutri naprej po mesnicah.

Županska kriza na Reki. 14. t. m. je nastala na Reki županska kriza. Veliko mestnih zastopnikov je izjavilo županu, da mu morajo odtegniti zaupanje, ker je nasprotoval njih želji in ni nakupil velikih zalog žita in premoga. Župan je baje upravičil svoje postopanje, a ni mogel predložiti računa.

Na kozah je obolelo na Dunaju od 4. do 10. aprila 74 oseb. Dozdaj je obolelo na kozah na Dunaju, odkar je vojska, 1301 oseba; umrlo jih je 274. V ostalem avstrijskem ozemlju je obolelo na kozah od 1. do 10. aprila 96 oseb.

Ogrski državni zbor je sklican na 19. aprila.

Krušnih nakaznic v Budimpešti po sklepu magistrata ne uvedejo, pač pa razdele mesečne nakaznice za moko. Začetkom meseca majnika, ko se ljudje v Budimpešti selijo, popišejo zopet zaloge moke in sklenejo, koliko moke da se nakaže posameznikom. Magistrat pripravi vse, da lahko hitro izda krušne nakaznice. Nakaznice na moko se razdele na štiri tedne.

Poljska stranka. Gališka in šlezka socialno demokratična stranka je ustanovila za čas vojne na Dunaju svoje tajništvo. Naprošajo se zaupniki in člani strankinih odborov, ki so zunaj Galicije in Šlezije, da naznanijo svoje naslove tajništvu. Naslov dunajskega tajništva poljske socialnodemokratske stranke je začasno: Dunaj, VIII., Lerchenfelderstrasse 78, Tür 10. Razen tega tajništva osnujejo poljski sodrugi še tajništva v Tešinu, Osviečinu in Krakovu. Dunajsko tajništvo bo oskrboval poslanec Diamand. Tajništva imajo namen, pospeševati strankino življenje v sedanjih težavnih razmerah.

Živnostenska banka v Pragi. V bilančni seji upravnega sveta, ki se je vršila dne 1. t. m. je bila predložena bilanca za leto 1914. katera izkazuje 5,211.359 K 60 vin. čistega dobička. Ob-

čnemu zboru, ki se vrši dne 11. t. m. ob 10. uri dopoldne v palači banke v Pragi se bo predlagalo, da se po odgovarjajoči dotaciji rezervnih fondov, izplača za preteklo leto 5% dividendo.

Župan na Češkem odstopil. Župan v mestu Leipa, ces. svetnik Fr. Bredschneider, ki je županoval 20 let, je odstopil. Župan je brzojavil namestništvu v Pragi, da ne more preskrbeti prebivalcev s kruhom, ker ni dobil od političnih oblasti podpore.

Po Avstrijskih zasedeni del ruske Poljske. »A Nap« poroča: Poročila vojne vodstva izvajajo, da sta zaveznika osvojila na Ruskem Poljskem 53.000 štirijskih kilometrov. Na Avstro-Ogrsko odpade od okraja Kielce 4000 km² s 458.000 prebivalci, od okraja Radom 1500 km² s 148.000 prebivalci in od okraja Petrikov 1000 km² z 1,091.366 prebivalci. Na Avstro-Ogrsko odpade torej 15.000 do 16.000 km² s približno 2,635.266 prebivalcev. Osvojenih 8 okrajev Ruske Poljske niso le strateško važni, marveč so tudi velikega gospodarskega pomena, ker je v celi Rusiji tam najbolj razvita tekstilna industrija in kopljejo premog.

Zdravila je prepovedano izvažati iz Nemčije. Nemška vlada je izdala prepoved glede izvažanja zdravil in obvez. Prepovedana je cela dolga vrsta različnih zdravil, in sicer večinoma takih, ki jih v Avstriji ne fabricirajo. Koliko zalog je teh zdravil in pomočkov v Avstriji, nam ni znano.

Poštna nakaznica v Nemčijo. Dne 10. aprila se je obnovil promet s poštnimi nakaznicami v Nemčijo, a samo v omejenem obsegu. Največ se more z eno nakaznico poslati 500 mark in sme vsaka oseba oddati le eno nakaznico na dan.

Prisilno obratovanje v počivajočih rudnikih odreja cesarska naredba z dne 28. marca 1915. Zaradi vojne se je namreč uvoz rud in kovin zmanjšal oziroma skoro popolnoma ponehal, zaradi tega odreja ta naredba, da morajo najemniki ali lastniki rudnikov takoj pričeti z obratovanjem v čim največjem obsegu. Kdor bi tega ne storil, se mu vzame dovoljenje za toliko časa, kolikor bodo vplivale sedanje izredne razmere. S to odredbo se določa, da se mora pričeti obrat pri vseh počivajočih rudniških obratih in pri obratovanih rudnikih pa se mora izkoriščanje rudnikov pospešiti sorazmerno s potrebščino.

Kinematograf »Ideal«. Spored za soboto 17., nedeljo 18. in ponedeljek 19. t. m.: 1. Ribe. (Nar. posnetek.) 2. Baskervilski pes. (Senzacionalni detektivski roman v 3 dejanjih. Kriminalna drama. Prosto po Sherlock Holmesu.) 3. Dobra prijatelj. (Krasna veseloigra.) — Spored za torek 20., sredo 21. in četrtek 22. t. m.: 1. Izlet k piramidam. 2. Kinematografsko tedenko vojno poročilo. 3. Svoj lastni morilec. (Senzacijska učinkovita drama v 3 dejanjih. V glavnih vlogah Alwin Neuss in Hanny Weisse. Režija: Maks Mack.) 4. Razbita punčka. (Učinkovita veseloigra v 2 dejanjih. V glavni vlogi Albert Paulig.) — Petek 23. aprila: Desperado iz Paname. (Obsežna roparska drama v 3 dejanjih. Izvirni posnetki s Panamskega kanala.)

Svetovni pregled.

Razsežnost bojnih črt. »Matin« poroča po zanesljivih podatkih, da meri bojna črta zaveznikov 2668 kilometrov, in sicer 870 kilometrov francoska, 50 kilometrov angleška, 28 belgijska, 1370 ruska in 350 kilometrov srbsko-črnogorska bojna črta.

Socialistiška stranka v Italiji je izdala poseben oklic dne 7. t. m., v katerem opozarja vse svoje sekcije na važnost italijanske nevtralnosti. Oklic pravi, da so razmere bolj napete nego kdaj prej, toda socialisti morajo vztrajati na stališču, ki so ga precizirali že meseca avgusta. Večina italijanskega naroda je za nevtralnost. Oklic naglašja, da mora stranka v tem trenutku poudariti svojo solidarnost s proletarijatom in povedati svoje socialističko stališče, ki odklanja vojno.

Papež za mir. Papež Benedikt je začel zopet javno delovati na to, da se sklene čimprej mir. Zlasti se naslanja njegova akcija na molitev in pa na vpliv ameriških Zedinjenih držav. Prepričan je, da je prav kmalu konec vojne, če preneha Amerika z dobavljanjem vojaških potrebščin za Evropo. Njegovi predlogi in delovanje ne prijaajo vsem, ker hočejo eni z orožjem dognati konec vojne, drugi pa napraviti lepo kupčijo.

Kako se je kruh v Italiji podražil. »Italia« poroča: Kruh se je podražil, ker so lani pridelali 15 milijonov stotov manj žita, kakor navadno. Dovažati se ne more žito iz Rusije, ker so zaprte Dardanele, Francija in Anglija ovirata italijansko trgovino. Stot inozemskega žita stane 44 lir, italijansko fino žito 43 do 44 lir; stot moke 51.50 do 52 lir. Kilogram kruha stane približno 50 centesimov.

Nemška nota Ameriki proti angleški izstradalni taktiki. Nemčija je poslala Zedinjenim državam noto, v kateri se pritožuje, da zahteva Amerike, da se dopušča uvoz živil za civilno prebivalstvo v vojskujočih državah ni nič zalega pri zaveznicah. Amerika ne polaga na to pravico daleč ne tako važnost, kakor na to, da sme dobavljati zaveznicam orožje. Nota zahteva, da naj Zedinjene države bolje izpolnjujejo dolžnosti nevtralne države.

Veliki knez Nikolaj Nikolajevič, ruski vrhovni vojni poveljnik in odločni propagator sedanje vojne, je nevarno obolel na jetrih in žolču. Dal je pozvati k sebi najznamenitejšega specialista za to vrsto bolezni.

812.708 vojnih ujetnikov v Nemčiji. Dne 1. aprila 1915 je bilo v nemškem vojnem ujetništvu:

Francozov:	
Častnikov in oseb s čast. šaržo	3.868
moštva	238.496
Rusov:	
Častnikov in oseb s čast. šaržo	5.140
moštva	504.210
Belgijcev:	
Častnikov in oseb s čast. šaržo	647
moštva	39.620
Angležev:	
Častnikov in oseb s čast. šaržo	520
moštva	20.207

skupaj 812.708

Pomanjkanje premoga v Petrogradu. »Rječ« piše: Pomanjkanje premoga v Petrogradu vpliva slabo na dušno razpoloženje prebivalstva in je nevarno, ker so morali ustaviti več tvornic, med njimi tudi veliko tovarno Taganroger. Trgovinski minister trdi, da primanjkuje premoga, ker so ga premalo izkopal in da ne manjka železniških prevažalnih voz. Meseca marca so izkopal 80 milijonov pudov (1 pud je 16.38 kg) premoga mesto 135 milijonov pudov. Število delavcev je padlo marca od 170.000 na 120.000. Delavcev dela 88.000 manj kakor v rednih časih, dasi rudarjev ne pozivajo več pod

zastave in jim dovoljujejo prosto vožnjo na železnicah. Vzrok so slabe plače. Cena premoga se je podvojila, plače pa so se izboljšale le za 5 odstotkov, in živila so za 200 do 300 odstotkov dražja, kakor pred vojsko.

Angleške izgube. Londonski dopisnik lista »Nieuwe Courant« v Hagu poroča: Angleške izgube v prvih osmih mesecih vojne, to je do 1. marca, znašajo skupno 99.759 mož, ne všteti 83 regimentov indijskih čet, o katerih poročajo samo izgube častnikov. Angleška vojska je izgubila 1828 mrtvih, 3257 ranjenih, 702 pogrešanih in 195 ujetih častnikov. Od moštva je 17.780 mrtvih, 56.830 ranjenih, 17.686 pogrešanih in 1482 ujetih vojakov.

Konec vojne oktobra meseca? Neka belgijska oseba, ki je v tesni zvezi z belgijsko in angleško vlado, je izjavila poročevalcu lista »Journal de Geneve« v Rimu, da so na Francoskem in Angleškem prepričani, da bo konec vojne oktobra meseca. Vojujoče države nimajo poguma, da bi nabremenile četam in prebivalstvu še novo zimsko vojno. Sklene se mir tudi tedaj, če bi mir ne ustrezal željam Belgijcev, ki so računali, da jim plača Nemčija veliko vojno odškodnino. Odvisno bo od ofenzive zaveznikov, ali bo mogoče zahtevati tako odškodnino ali ne. Belgije je nadaljeval, da se boji, da bosta Francija in Anglija, da se vojna ne podaljša, zadovoljni z relativnim uspehom. Zadovoljni bodo morda, če poženo Nemce iz Francije in Belgije. Z belgijskega stališča bi bilo želeti več uspeha.

Ameriško delavstvo za mir. Novo-jorško delavsko časopisje objavlja oklic na delavske zveze, naj v interesu nevtralnosti in da se skoro izsili mir, onemogočijo prevoze vojnega materiala na Angleško in Francosko s tem, da odpovedo delo.

Amerika ne prepove izvoza vojnega materiala. Ameriška vlada je odklonila predlog, da bi se splošno prepovedal izvoz vojnega materiala.

Napad na egipčanskega sultana. »Corriere della Sera« poroča iz Kajire: Sultan se je peljal ob pol štirih v spremstvu svoje straže na obiske. Ko je voz zavil v ulico Abdin, je sultanov komornik zapazil nekega sumljivega mladega moža, dobro oblečenega po evropski navadi in s turbanom na glavi, ki se je približeval vrsti vozov. Opozoril je nanj takoj častnika, ki je poveljeval spremstvu. Med tem je mladi mož že izprožil samokres, ki ga je imel skritega v šopku cvetja, proti sultanu, a ga ni zadel. Ni zadel tudi nobene druge osebe. Krogla je sfrčala par centimetrov od vladarja. Napadalec je takoj zagrabil italijanski delavec Gianotti za roke ter tako preprečil nadaljno streljanje. Sultan je medtem ukazal kočijažu, da vozi naprej. Spremstvu je še naročil, naj z napadalcem miho postopa. Ko je opravil svoje obiske, se je sultan ob 6. zvečer vrnil v svojo palačo. Odklonil je nasvet, da bi se vrnil z avtomobi-

lom. Napadalec je mohamedanski Egipčan, star 26 let, in se piše Mohamed Kalil ter je trgovec z bombažem v Mansuri. Napadalec je izjavil, da je hotel usmrtiti izdajalca Kediva Abbasa in Ismana, da nima sokrivcev ter da je prišel v Kajiro že na dan sultanovega ustoličenja z namenom, da ga umori. Takrat so bile ceste preveč natlačene ljudstva. Redarstvo je mnenja, da ima Mohamed Kalil za seboj kako društvo, ki mu je naložilo, da izvrši ta zločin.

Največji pomorski čoln. »Central News« poroča iz Washingtona: Državni tajnik angleškega mornariškega urada, Daniels, je podpisal pogodbo »Electric Road Compagny«, ki bo dobavila nov podmorski čoln, ki bo največji svoje vrste, 200 čevljev dolg, 18 čevljev širok in bo imel 1000 ton. Čoln bodo gonili Diesellovi motorji. Imel bo na površju morja hitrost 25 vozlov, pod vodo pa 10 do 12 vozlov. Glede armiranja se varuje tajnost. Podmorski čoln bo imel posebno veliko število cevi za lansiranje torped.

Nove japonske zahteve. »Newyork Herald« poroča iz Pekinga: Japonci so stavili nove zahteve, naj jim Kitajci prepuste opirališče za brodovje v kitajskem morju.

Stoletnica iznajdbe koles. Malokdo ve, da je preteklo letos 100 let, kar so iznašli kolo, ki posebno sedaj v vojski igra veliko vlogo. Prvo kolo, ki je bilo seveda prav preprosto, je iznašel Nemeec von Drais leta 1875. in se vozil na njem v veliko zabavo občinstva. Kolo je bilo leseno in ni imelo nikakih gonil. Šele pozneje je neki Francoz uporabljal železo za izdelovanje koles in tudi pri sprednjem kolesu napravil pedale. Da se je kolo hitreje vrtilo, so delali sprednja kolesa vedno večja in zažnje kolo razmeroma manjše. Bil je to tisti visoki model, ki ga tudi pri nas še časih vidimo. Današnji model se je izpopolnil na Angleškem, ker je zaradi zadnje nemško-francoske vojske 1870./71. v Nemčiji in Franciji zaostala industrija in so se Angleži okoristili z dotakratnimi iznajdbami. Kolesa pa so bila še vedno le »Knochenschüttler«, kakor so jih imenovali, ker niso imela pnevmatike, ki jo je iznašel leta 1885. Dunlop. Še tistega leta je pritrtil inženir Daimler benzinmotor na leseno kolo in poizkusil voziti. To so bili prvi začetki motornih koles, ki so se potem popravljala in izboljševala do sedanje popolnosti. V sto letih je iz otročarije, kakor so imenovali prvi poizkus, tehnika najsijajnejše napredovala in izpopolnila kolesa do današnje oblike in praktičnosti.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Ribnica n. P., G. Z. Objavimo prihodnjič. — Nabrežina. A. J. Tudi prihodnjič. — Zdravo!

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

=====

≡ Za spomladansko sezono ≡

priporoča tvrdka

GRIČAR & MEJAČ

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9

svoje bogato zalogo

izgotovljenih oblek za gospode in dečke

ter mične novosti

≡ v konfekciji za dame in deklice. ≡

Ceniki zastonj in franko.

=====

Zahvala.

O priliki smrti našega nepozabnega sina, moža in očeta

Antona Šinkovca

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se pogreba udeležili, posebno pa pogrebem in nosilcem vencev.

V Idriji, dne 9. aprila 1915.

Žalujoča rodbina in soproga
Šinkovec.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.**Razglas.**

Glede na pretečo nevarnost, da se zaneso kože k nam, opozarjamo, da je najboljšo sredstvo proti tej bolezni cepljenje proti kozam.

Podpisana okrajna bolniška blagajna je zaradi tega odredila brezplačno

cepljenje proti kozam

v svojem ambulatoriju v Ljubljani, Turjaški trg 4, I. nadstropje, in sicer vsak torek in četrtek od pol 11. dopoldne do pol 1. popoldne, pričevši z dnem 20. aprilom 1915 do preklica.

K temu cepljenju pozivlja podpisana blagajna vse člane in njih svojce ter je prosila, da priporočajo cepljenje proti kozam med člani. V obči blagor je nujno potrebno, da se članstvo odzove našemu pozivu.

V Ljubljani, dne 16. aprila 1915.

Iv. Tokan,
načelnik.

Občno konsumno društvo v Trbovljah
r. z. z. o. p.

Vabilo

na

občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo, dne 25. t. m. ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o prebitku.
5. Volitev treh članov v nadzorstvo.
6. Predlogi in nasveti.

Nadzorništvo.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciškanska ulica šte. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Svarilo

Koder se prodajajo ponaredbe, naročite pristni

naravnost od izdelovalnice.

pod naslovom:

Rastlinska destilacija

„FLORIAN“

v Ljubljani.

Postavno varovano.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o.

Ljubljana, na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).

Varstvena znamka.

Cene za moške K 14.—, 17.—, 20.—.
" " ženske " 12.—, 15.—, 18.—.
" " dečke 36/39 " 10.—, 12.—.
" " otroke št. 22-25 26-28 29-31 32-35
K 5.—, 6.—, 7.—, 8.—.

**: Garantirana kakovost. :
Cenejše vrste od K 1-50 naprej.**

Kupujte in naročajte pri tvrdkah, ki inserirajo v „DELAVCU“.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev

in stroje za pletenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

